

PERSBERICHT

26 oktober 2023

Verslag aan het federale parlement: Stelsel van de jaarlijkse vakantie - Financieel evenwicht van het stelsel en beoordeling van de kwaliteit van het beheer van de vakantiefondsen Opvolging 2023 van de aanbevelingen

Het Rekenhof onderzocht in 2021 in welke mate het mechanisme van solidariteitsoverdracht dat in 2017 werd ingevoerd tussen de vakantiefondsen daadwerkelijk bijdroeg aan het financiële evenwicht van het stelsel van de jaarlijkse vakantie. Het nam ook het systeem van responsabilisering onder de loep dat tegelijkertijd werd ingevoerd met het oog op een kwaliteitsvol beheer van de vakantiefondsen. Naar aanleiding van dat onderzoek kwam het tot het besluit dat het solidariteitsoverdrachtmechanisme volledig losstond van het resultaat van de prestaties die moesten worden gefinancierd en dat het systeem van responsabilisering geen geschikte incentive was om een kwaliteitsvol beheer van de fondsen te garanderen. In zijn stand van zaken van 2023 merkt het Rekenhof op dat deze mechanismen, evenals de gelijkstelling in 2020-2022 van de dagen tijdelijke werkloosheid met gepresteerde dagen, grote gevolgen hadden voor de financiële situatie van het stelsel van de jaarlijkse vakantie, dat al een tekort vertoonde. Het Rekenhof is van oordeel dat van de acht aanbevelingen die het in 2021 had geformuleerd, er vijf niet zijn uitgevoerd en drie in uitvoering zijn.

Het vakantiegeld van handarbeiders en kunstenaars wordt berekend en betaald door de negen bijzondere vakantiefondsen, privaats en op sectorale basis, en door de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie (RJV), die optreedt als publieke kas (RJV-kas). Het stelsel van de jaarlijkse vakantie wordt hoofdzakelijk gefinancierd door de werkgeversbijdragen die de RSZ int en doorstort aan de RJV, die ze over de tien fondsen verdeelt.

Het Rekenhof merkt op dat de opeenvolgende crises die zich tussen 2020 en 2022 hebben voorgedaan – de pandemie, de overstromingen van 2021 en de gevolgen van het conflict in Oekraïne – gevolgen hadden voor het stelsel van de jaarlijkse vakantie. De uitgaven voor sociale uitkeringen zijn gestegen zonder dat deze volledig werden gecompenseerd door een stijging van de inkomsten. Het stelsel heeft uit zijn reserves moeten putten om de bijkomende kosten voor vakantiegelden in 2021 en 2022 te dekken die zijn ontstaan door de gelijkstelling wegens overmacht van de dagen tijdelijke werkloosheid met gepresteerde dagen.

Met toepassing van het koninklijk besluit van 20 januari 2017 bedroegen de solidariteits- en responsabiliseringsoverdrachten naar de bijzondere fondsen 26,8 miljoen euro in 2021 en 84,3 miljoen euro in 2022, waardoor het tekort van het stelsel nog groter werd. Bovendien werd het risico dat het Rekenhof bij zijn eerste audit had vastgesteld, in 2021 en 2022 werkelijkheid: de beleggingsopbrengsten van de RJV volstonden niet om de beheerskosten te dekken, zoals de wet voorschrijft. Hierdoor zal het eindresultaat van het stelsel in 2021 en 2022 -417,3 en -244,1 miljoen

euro bedragen. De reserves, die na de financiële crisis van 2008 werden aangevuld, vertonen momenteel een negatief saldo.

In zijn antwoord op de aanbeveling van de audit van 2021 om het begrip 'financieel evenwicht van het stelsel' te definiëren, heeft de RJV het Rekenhof meegedeeld dat een werkgroep mogelijke maatregelen onderzoekt om de betaling van vakantiegeld te garanderen. De RJV vindt dat de herziening van de financiering van zijn beheerskosten in een bredere context moet worden gezien. Het Rekenhof oordeelt dat de financiering van de beheerskosten van de RJV zeker kan worden onderzocht in de bredere context van de financiering van het stelsel, met naleving van de wet.

De RJV is nog altijd van mening dat de solidariteitsoverdracht, die bedoeld is om bij te dragen aan het evenwicht van het stelsel, ook de basis is voor de financiering van de beheerskosten van de bijzondere vakantiefondsen. Het Rekenhof stelt dat de solidariteitsoverdracht volledig losstaat van het resultaat van de te financieren uitkeringen, en dus van het financiële evenwicht van het stelsel, en dat het niet de rechtsgrond kan vormen voor de financiering van de bijzondere vakantiefondsen, waarvan de RJV bovendien de behoeften niet kent. Het wijst erop dat de wettelijke basis om de transparantie van deze beheerskosten te garanderen al 52 jaar ontbreekt.

Tot slot is de responsabiliseringsoverdracht gebaseerd op een beoordeling van de kwaliteit van het beheer van de fondsen. Die beoordeling berust op een lijst van meer dan 30 criteria die betrekking hebben op drie domeinen gerelateerd aan de kernactiviteiten van het stelsel. In zijn verslag van 2021 merkte het Rekenhof op dat elementen van kwaliteitsreferentiesystemen die gewoonlijk worden gebruikt in organisaties, zoals de processen, de middelen of het personeel, ontbraken in de evaluatiedomeinen. Bovendien verhinderde dit tijdrovende systeem de RJV om zijn opdracht van sociale controle, zoals wettelijk opgelegd, ten aanzien van de bijzondere vakantiefondsen uit te oefenen, die bestaat uit het verifiëren van de conformiteit van de vestiging van de rechten van de rechthebbenden (vakantiedagen en vakantiegeld). Het Rekenhof merkt op dat er geen aanzienlijke verbeteringen zijn gebeurd aan het evaluatieproces. Het aantal criteria is over het algemeen niet afgenomen. Het evaluatieproces is een struikelblok gebleven voor de uitoefening van de wettelijk opgelegde sociale controle.

Het Rekenhof besluit dat van de acht aanbevelingen die het in 2021 had geformuleerd, er vijf niet zijn uitgevoerd en drie in uitvoering zijn. Het evenwicht van het stelsel is de afgelopen jaren verstoord door het besluit van de regering om, als reactie op de opeenvolgende crises, dagen tijdelijke werkloosheid gelijk te stellen met gepresteerde dagen. De solidariteits- en responsabiliseringsmechanismen hebben de financiële situatie van het stelsel van de jaarlijkse vakantie verslechterd in plaats van bij te dragen aan het evenwicht ervan.

In zijn antwoord wijst het beheerscomité van de RJV erop dat het naar aanleiding van het auditverslag van 2021 had geantwoord dat er geen grote problemen waren vastgesteld en dat er daarom geen dringende noodzaak was om actie te ondernemen. Hij moest ook het hoofd bieden aan de financiële gevolgen van de COVID-19-crisis en andere prioriteiten aanpakken dan de aanbevelingen van het Rekenhof.

In zijn antwoord betwist de minister de bevindingen van het Rekenhof niet. Hij wijst erop dat de prioriteit blijft liggen in het oplossen van het financiële onevenwicht als gevolg van de gezondheids crisis, door de reserves te herstellen. Hij zal toezien op de werkzaamheden die nodig zijn om gevolg te geven aan de aanbevelingen van het Rekenhof.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *“Stelsel van de jaarlijkse vakantie - Financieel evenwicht en beoordeling van de kwaliteit van het beheer van de vakantiefondsen - Opvolging 2023 van de aanbevelingen”* werd bezorgd aan het federale parlement. Het verslag, de samenvatting en dit persbericht zijn terug te vinden op www.rekenhof.be.